

Utbildningsutskottets betänkande 2019/20:UbU21

Riksrevisionens rapport om resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten i nordisk jämförelse

Sammanfattning

Regeringens skrivelse innehåller regeringens bedömningar med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten i nordisk jämförelse (RiR 2019:21). Riksrevisionen har i samarbete med de statliga revisionsmyndigheterna i de nordiska länderna granskat resurseffektivitet och produktivitet för nordiska lärosäten för perioden 2011–2016.

Utskottet instämmer i regeringens bedömningar av de rekommendationer som Riksrevisionen lämnat till lärosätena med anledning av granskningsrapporten och anser att riksdagen bör lägga regeringens skrivelse 2019/20:60 till handlingarna och avslå motionsyrkandet.

I betänkandet finns en reservation (M, SD, C, KD) och ett särskilt yttrande (L).

Behandlade förslag

Skrivelse 2019/20:60 Riksrevisionens rapport om resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten i nordisk jämförelse.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	6
Resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten	6
Jämförelser av utbildningars kvalitet vid olika lärosäten.....	11
Reservation	13
Jämförelser av utbildningars kvalitet vid olika lärosäten, punkt 2 (M, SD, C, KD).....	13
Särskilt yttrande.....	15
Jämförelser av utbildningars kvalitet vid olika lärosäten, punkt 2 (L).....	15
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	16
Skrivelsen.....	16
Följdmotionen	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten

Riksdagen lägger skrivelse 2019/20:60 till handlingarna.

2. Jämförelser av utbildningars kvalitet vid olika lärosäten

Riksdagen avslår motion

2019/20:3459 av Fredrik Christensson m.fl. (C).

Reservation (M, SD, C, KD)

Stockholm den 4 juni 2020

På utbildningsutskottets vägnar

Gunilla Svantorp

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunilla Svantorp (S), Roger Haddad (L), Daniel Riazat (V), Ebba Hermansson (SD), Per Lodenius (C), Karin Enström (M), Lotta Finstorp (M), Hans Wallmark (M), Arman Teimouri (L), Helene Hellmark Knutsson (S), Ida Karkiainen (S), Isak From (S), Olle Thorell (S), Angelika Bengtsson (SD), Fredrik Lindahl (SD), Janine Alm Ericson (MP) och Hans Eklind (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Riksrevisionen har i samarbete med de statliga revisionsmyndigheterna i de nordiska länderna granskat resurseffektivitet och produktivitet för nordiska lärosäten för perioden 2011–2016. Resultatet av granskningen redovisas i granskningsrapporten Resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten i nordisk jämförelse (RiR 2019:21).

Riksdagen överlämnade Riksrevisionens rapport till regeringen den 24 juni 2019. Ett urval av de statliga universiteten och högskolorna har getts tillfälle att yttra sig med anledning av granskningsrapporten (U2019/02429/UH).

Av 9 kap. 19 § riksdagsordningen (2014:801) framgår att för varje granskningsrapport som har överlämnats till regeringen ska regeringen i en skrivelse till riksdagen redovisa vilka åtgärder regeringen har vidtagit eller avser att vidta med anledning av iakttagelser i rapporten. Regeringens skrivelse ska lämnas till riksdagen inom fyra månader från det att regeringen har tagit emot rapporten. Vid beräkning av fristen ska juli och augusti inte räknas in.

Regeringen överlämnade skrivelse 2019/20:60 till riksdagen den 5 december 2019.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelse 2019/20:60 innehåller regeringens bedömningar med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten i nordisk jämförelse (RiR 2019:21). Riksrevisionens övergripande slutsats är att de studerade svenska lärosätena hävdar sig väl i en nordisk jämförelse när det gäller resurseffektivitet och produktivitet. För vissa lärosäten fanns dock en förbättringspotential för hela den studerade perioden 2011–2016.

Riksrevisionen har prövat ett antal möjliga förklaringar till varför vissa lärosäten uppvisar en lägre effektivitet än andra. Granskningen visar att det för de svenska lärosätena endast är personalomsättning som uppvisar ett samband med effektivitetstalen. Riksrevisionen lämnar ingen rekommendation till regeringen men rekommenderar att de lärosäten som enligt granskningen har stor förbättringspotential bör identifiera de faktorer som påverkar effektivitet och produktivitet och därefter vidta lämpliga förbättringsåtgärder. Riksrevisionen rekommenderar också lärosätena att systematiskt följa upp genomströmningen och effekterna av de åtgärder som genomförs för att öka genomströmningen.

Riksrevisionen redovisar i sin granskning olika svagheter med den analysmodell som används i rapporten och framhåller behovet av att följa upp lärosätenas effektivitet på ett differentierat sätt och ur olika perspektiv. Granskningen visar också att genomströmningen även påverkas av faktorer som lärosätena inte fullt ut kontrollerar.

Regeringen anger att den instämmer i Riksrevisionens rekommendationer och att den avser att även fortsättningsvis noga följa att de resurser som tilldelas universitet och högskolor används effektivt. Regeringen anger vidare att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad med regeringens skrivelse.

Utskottets överväganden

Resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelse 2019/20:60 Riksrevisionens rapport om resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten i nordisk jämförelse till handlingarna.

Skrivelsen

Riksrevisionens iakttagelser

Rapportens syfte och metod

Riksrevisionen har i samarbete med de statliga revisionsmyndigheterna i de nordiska länderna granskat resurseffektivitet och produktivitet för nordiska lärosäten för perioden 2011–2016. Av totalt drygt 160 nordiska lärosäten ingår 68 i analysen, varav 27 är svenska lärosäten. Granskningen syftar till att undersöka resurseffektiviteten och produktiviteten vid svenska universitet och högskolor jämfört med nordiska lärosäten och om det finns potential att förbättra effektiviteten. De revisionsfrågor som besvaras i granskningen är om resursanvändningen är effektiv vid svenska universitet och högskolor i en jämförelse med nordiska lärosäten, vad som kan förklara eventuella effektivitetsskillnader mellan lärosäten och om produktiviteten för lärosätena i Norden har utvecklats positivt över tid.

Resurseffektiviteten granskas i två delar: dels en huvudstudie som med hjälp av den s.k. DEA-metoden (Data Envelopment Analysis) analyserar ett flertal variabler som mäter resursåtgång och produktivitet i syfte att skapa ett relativt effektivitetsmått för lärosätena, dels en delstudie som ger exempel på hur svenska lärosäten arbetar för att öka studenternas genomströmning. Syftet är att dessa båda studier ska komplettera varandra och bidra till att besvara frågan om vad som kan förklara effektivitetsskillnader mellan svenska lärosäten.

Effektivitetsmättet som huvudstudien bygger på räknas fram med DEA-metoden. Den ger ett relativt mått som innebär att ett lärosätes ineffektivitet eller förbättringspotential definieras utifrån vad som observeras hos andra jämförbara lärosäten vid en given tidpunkt. Enligt metoden är ett lärosäte resurseffektivt när det inte finns andra lärosäten som med samma mängd resurser lyckats åstadkomma fler prestationer. Förändringar i effektiviteten över tid, dvs. produktiviteten, studerades med hjälp av ett produktivitetsindex

som speglar ökad eller minskad produktion till följd av effektivitetsförändringar samt förändringar i teknologin. I granskningen mättes resurseffektivitet genom att relatera lärosätenas prestationer (mätt som studenternas avklarade poäng, antalet disputerade samt antalet publicerade forskningsartiklar uppdelade på högciterade och icke högciterade) till deras resursinsats (mätt som personal, studenter, doktorander och lokalyta).

Rapportens delstudie utgörs av en enkätstudie och fokuserar på helårsprestationer för att analysera studenters genomströmning på två utbildningar vid svenska lärosäten. Helårsprestationer i form av avklarade högskolepoäng är ett av flera mått på genomströmning som använts för att mäta utbildningars effektivitet. Genom att exemplifiera hur lärosätena arbetar med att öka genomströmningen har syftet varit att öka förståelsen för vad som kan förklara skillnader mellan lärosätenas effektivitet.

Granskningens resultat

Rapportens huvudstudie visar att de flesta av de nordiska lärosäten som ingår i studien är effektiva och har en liten genomsnittlig förbättringspotential. I en nordisk jämförelse hävdar sig de svenska lärosätena väl. Den genomsnittliga förbättringspotentialen för de svenska lärosätena är drygt 7 procent för den undersökta perioden. Det innebär att lärosätena i genomsnitt skulle kunna öka sina prestationer i termer av genomströmning av studenter och doktorander samt öka antalet forskningspublikationer med 7 procent utan att ytterligare resurser tillförs. I jämförelse med de danska lärosätena är de svenska i genomsnitt något mindre effektiva, men effektiviteten är i genomsnitt högre än hos de norska och de finska lärosätena.

För att försöka förklara effektivitetsresultaten undersöktes för svenska lärosäten samvariationen mellan de beräknade effektivitetstalen och ett antal externa faktorer som kan tänkas ha ett samband med lärosätenas effektivitet. Resultatet visar att det endast är lärosätenas personalomsättning som uppvisar ett samband med effektivitetstalen, vilket innebär att lärosäten med en hög personalomsättning har en lägre effektivitet.

När de 68 studerade nordiska lärosätena analyseras är den sammantagna bilden att produktiviteten över tid har utvecklats positivt. För perioden 2011–2016 förbättrades produktiviteten med i genomsnitt knappt 1 procent per år. De svenska lärosätena har en liknande produktivitetsutveckling över tid, även om den är något lägre. Ungefär lika många svenska lärosäten har en positiv som negativ produktivitetsutveckling under perioden. De flesta ligger relativt nära den genomsnittliga utvecklingen. I Danmark och Finland finns den högsta produktivitetsutvecklingen, ca 2 procent per år.

Rapportens delstudie mäter via en enkätundersökning genomströmningen av studenter på två utbildningar vid svenska lärosäten: grundkursen i engelska och högskoleingenjörsprogrammet i maskinteknik. Delstudien visar att genomströmningen är lägre på grundkursen i engelska – en fristående kurs med stor andel distansundervisning – och högre på högskoleingenjörsprogrammet i maskinteknik. Skillnaderna mellan olika lärosäten är stora för

båda utbildningarna. Vidare visar studien att lärosätena följer upp genomströmningen på utbildningarna i varierande grad och att uppföljningen inte alltid är systematisk. Lärosätena vidtar också olika åtgärder för att motverka avhopp och öka genomströmningen. Det är dock få lärosäten som följer upp effekterna av sina åtgärder.

Av delstudien framgår vidare att genomströmningen även påverkas av faktorer som lärosätena själva inte fullt ut kontrollerar. De flesta av de utmaningar med genomströmningen som lärosätena nämner i enkäten relaterar till samhällsutvecklingen och förutsättningar utanför högskolan. Det gäller exempelvis resurstilldelningen till utbildningsområdet humaniora, vikande studentunderlag, heterogena studentgrupper och en sned könsfördelning på högskoleingenjörsprogrammet.

Riksrevisionens slutsatser och rekommendationer

Riksrevisionen har prövat ett antal möjliga förklaringar till varför vissa lärosäten uppvisar lägre effektivitet än andra. Riksrevisionen har undersökt ett flertal faktorer: andelen disputerad personal, lärosätets personalomsättning, andelen nybörjarstudenter och distansstudenter, andelen studenter på fristående kurser, lärosätets överproduktion av studenter, lärosätets specialiseringsgrad och andelen externa medel. Analysen visar att det endast är lärosätenas personalomsättning som uppvisar ett samband med effektivitetstalen. Sambandet är negativt, vilket innebär att lärosäten med hög personalomsättning har en lägre effektivitet. Vidare visar Riksrevisionens delstudie på skillnader i genomströmningen dels mellan de två utbildningar som undersökts, dels mellan olika lärosäten.

Utifrån granskningens iakttagelser och slutsatser lämnar Riksrevisionen följande rekommendationer till lärosätena:

- Universitet och högskolor som enligt granskningen uppvisar stor förbättringspotential bör identifiera de faktorer som påverkar effektivitet och produktivitet och därefter vidta lämpliga förbättringsåtgärder.
- Universitet och högskolor bör systematiskt följa upp genomströmningen och effekterna av de åtgärder som genomförs för att öka genomströmningen.

Regeringens bedömning av Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionens rekommendation till lärosäten som uppvisar stor förbättringspotential

Regeringen välkomnar Riksrevisionens granskning. Det är regeringens uppfattning att landets lärosäten aktivt arbetar med att utveckla verksamhetens kvalitet och effektivitet. Regeringens styrning av universitet och högskolor är också utformad för att stödja detta, och lärosätena har tydliga incitament att lägga stor vikt vid detta arbete. Regeringens bedömning är att frågan om effektiv resursanvändning berör samtliga lärosäten och att alla lärosäten

ständigt behöver beakta effektivitetsaspekten av olika förslag och regelbundet överväga hur kvaliteten och resurseffektiviteten i all verksamhet kan stärkas.

I enlighet med myndighetsförordningen (2007:515) och högskolelagen (1992:1434) är det redan i dag en angelägenhet för samtliga lärosäten att identifiera avgörande faktorer och vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att verksamheten bedrivs effektivt. Utan hög kvalitet i utbildningen på grundnivå och avancerad nivå riskerar lärosätena att mista sina examenstillstånd. Resurstilldelningen är utformad så att antalet studenter och deras prestationer styr lärosätenas intäkter. När det gäller lärosätenas forskning tilldelas en stor del av medlen dels från externa finansörer i konkurrens, dels genom anslag utifrån respektive lärosätes vetenskapliga produktion mätt som publikationer och citeringar, förmåga att attrahera externa medel och kvalitet i samverkan.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har i uppdrag att följa upp lärosätenas effektivitet och publicerar inom ramen för detta uppdrag årligen rapporter som innehåller information om effektivitetsfrågor. Den statistik om högskolan som UKÄ sammanställer ger också goda möjligheter att följa högskolans utveckling och göra jämförelser mellan lärosäten, ämnesområden och utbildningsformer.

I granskningen redovisar Riksrevisionen olika svagheter med den använda modellen och framhåller behovet av att följa upp lärosätenas effektivitet på ett differentierat sätt och ur olika perspektiv. Enligt Riksrevisionen är det endast lärosätenas personalomsättning som uppvisar ett samband med effektivitetstalen. En hög personalomsättning kan ha flera orsaker, bl.a. svårigheterna att rekrytera disputerade lärare inom exempelvis vård- och lärarutbildningsområdena. En annan aspekt av personalrörligheten är vikten av att universitetet och högskolor uppfattas som attraktiva arbetsplatser där anställda har en god arbetsmiljö och bra arbetsvillkor.

Regeringen framhåller att mätning av effektivitet är svårt, särskilt inom ett så mångfasetterat område som universitets- och högskolesektorn. Genom att använda en statistisk modell försöker Riksrevisionen att med en översiktlig bild fånga vad som är en effektiv verksamhet. Eftersom modellen av naturliga skäl ger en förenklad och översiktlig bild fångar den inte alla aspekter av vad som är effektivitet. Regeringen kan därför inte utifrån granskningen dra några självständiga slutsatser om respektive lärosätes effektivitet utan ser granskningens resultat som en av flera indikatorer på effektivitet.

Riksrevisionens rekommendation om att universitet och högskolor bör följa upp genomströmningen

En förbättrad genomströmning är inom många områden angelägen både för att säkerställa tillgången på högskoleutbildade och för att stödja studenterna så att de får möjlighet att göra välavvägda val och kunna avsluta sin utbildning så fort som möjligt. Samtidigt finns det olika förklaringar till att genomströmningen skiljer sig mellan lärosäten, ämnen och utbildningsformer.

Regeringens uppfattning är att lärosätena arbetar aktivt med genomströmningsfrågan och att det är angeläget att detta arbete kontinuerligt

utvecklas. Det kan t.ex. ske genom att ge framtida studenter tydligare information om vad olika utbildningar innehåller och om deras arbetsmarknadsutsikter och genom att lärosätena utvecklar sitt stöd till de antagna studenterna för att ge dem bättre förutsättningar att klara studierna. Till sin hjälp i detta arbete har lärosätena bl.a. UKÄ:s prognoser, statistik och utvärderingar. Vidare instämmer regeringen i Riksrevisionens iakttagelse om vikten av att universitet och högskolor utvärderar sina insatser för att på sätt förbättra insatserna. Även i detta arbete bör UKÄ:s statistik vara till nytta.

Regeringens åtgärder med anledning av Riksrevisionens iakttagelser

Riksrevisionen lämnar i sin granskning ingen rekommendation till regeringen. Regeringen framför att den även fortsättningsvis noga kommer att följa att de resurser som tilldelas universitet och högskolor används effektivt.

Med skrivelsen anser regeringen att Riksrevisionens rapport är slutbehandlad.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar Riksrevisionens granskning av svenska lärosätens resurseffektivitet och produktivitet och ser positivt på att de lärosäten som ingår i granskningen hävdar sig väl i nordisk jämförelse. Mätning av effektivitet är emellertid svårt, och den modell som Riksrevisionen använt sig av i undersökningen ger endast en översiktlig bild och fångar inte alla aspekter av vad som är effektivitet. Regeringen kan därför inte utifrån granskningen dra några självständiga slutsatser om lärosätenas effektivitet utan ser granskningens resultat som en av flera indikatorer på effektivitet.

Utskottet konstaterar att Riksrevisionen har rekommenderat lärosätena att dels identifiera de faktorer som påverkar effektivitet och produktivitet och vidta lämpliga förbättringsåtgärder, dels systematiskt följa upp genomströmningen och effekterna av de åtgärder som genomförs för att öka genomströmningen. Riksrevisionen har inte lämnat några rekommendationer till regeringen.

I skrivelsen instämmer regeringen i Riksrevisionens rekommendationer och anger att den avser att fortsättningsvis noga följa att de resurser som tilldelas universitet och högskolor används effektivt. Utskottet är positivt till detta och bedömer i likhet med regeringen att alla lärosäten regelbundet behöver beakta effektivitetsaspekter och överväga hur kvalitet och resurseffektivitet kan stärkas i verksamheten. Vidare är det viktigt att lärosätena även fortsätter att utveckla och arbeta aktivt med insatser som syftar till att förbättra genomströmningen, bl.a. för att stödja studenterna i att göra välavvägda utbildningsval och i att klara av studierna samt för att säkerställa tillgången till högskoleutbildade.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen lägger skrivelse 2019/20:60 Riksrevisionens rapport om resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten i nordisk jämförelse till handlingarna.

Jämförelser av utbildningars kvalitet vid olika lärosäten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om jämförelser av utbildningars kvalitet vid olika lärosäten.

Jämför reservationen (M, SD, C, KD) och det särskilda yttrandet (L).

Motionen

I motion 2019/20:3459 av Fredrik Christensson m.fl. (C) föreslås att regeringen ska ge högskolemyndigheterna i uppdrag att samla och tillgängliggöra information om tidigare studenter löns och arbetsmarknadsanpassning samt om utbildningars kvalitet. En starkt information och vägledning kommer enligt motionärerna att resultera i högre kvalitet på utbildningarna, bredare rekrytering till högskolan och bättre genomströmning.

Bakgrund

Under riksmötet 2015/16 föreslog utbildningsutskottet med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen ska se över hur utbildningars kvalitet kan jämföras mellan olika lärosäten (bet. 2015/16:UbU9, rskr. 2015/16:155).

I mars 2016 beslutade regeringen om ändring av Universitetskanslers-ämbetets regleringsbrev för budgetåret 2016. Myndigheten fick då i uppdrag att vidareutveckla och genomföra ett nytt system för kvalitetssäkring av högre utbildning. I uppdraget ingick att föreslå hur utbildningars kvalitet ska kunna jämföras mellan olika universitet och högskolor. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) i oktober 2016 (rapport 2016:15).

Av regeringens skrivelse 2019/20:75 Riksdagens skrivelser till regeringen framgår att regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan under 2020 (skr. 2019/20:75 s. 192).

Utskottets ställningstagande

Som utskottet anför ovan är det angeläget att lärosätenas arbete med genomströmningen kontinuerligt utvecklas. Detta kan exempelvis ske genom förtydligad information om utbildningars innehåll och arbetsmarknadsutsikter och stöd till antagna studenter för att skapa bättre förutsättningar att klara studierna. Till sin hjälp i detta arbete har lärosätena bl.a. Universitetskanslers-ämbetets prognoser, statistik och utvärderingar.

När det gäller motionsyrkandet om uppdrag till högskolemyndigheterna om att samla och tillgängliggöra information om tidigare students löner och arbetsmarknadsetablering samt om utbildningens kvalitet kan utskottet konstatera att regeringen under våren har framfört (skr. 2019/20:75 s. 192) att den under innevarande år avser att återkomma till riksdagen om hur utbildningens kvalitet bättre ska kunna jämföras mellan olika universitet och högskolor. Utskottet ser ingen anledning att föregå den beredning som pågår inom Regeringskansliet och föreslår därför att riksdagen avslår motion 2019/20:3459 (C).

Reservation

Jämförelser av utbildningars kvalitet vid olika lärosäten, punkt 2 (M, SD, C, KD)

av Ebba Hermansson (SD), Per Lodenius (C), Karin Enström (M), Lotta Finstorp (M), Hans Wallmark (M), Angelika Bengtsson (SD), Fredrik Lindahl (SD) och Hans Eklind (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2019/20:3459 av Fredrik Christensson m.fl. (C).

Ställningstagande

Studenter som ägnar tre till fem år på högskolestudier och som sedan lämnar högskolan med stora studieskulder har rätt att kunna göra välinformerade utbildningsval.

Ofta är det familjebakgrund som påverkar valet att studera vidare. Bristande information och vägledning gör de blivande studenterna beroende av råd från familj och vänner. Det syns tydligt i valet av utbildning och lärosäte. Studenter från studieovana hem är även överrepresenterade i avhopsstatistiken. Felval är en viktig orsak till detta. En starkt information och vägledning är på så sätt viktiga pusselbitar för att bredda rekryteringen till högskolan. Ökad information skapar även en konkurrenssituation, vilket gör att utbildningar som underpresterar tvingas arbeta med att stärka kvaliteten och förbättra genomströmningen.

En enig riksdag gjorde för fyra år sedan ett tillkännagivande till regeringen om att se över hur utbildningars kvalitet ska kunna jämföras mellan olika lärosäten. Sedan dess har lite hänt från regeringens sida för att underlätta välinformerade studieval för blivande studenter. Men kanske är något på väg att hända. Regeringen tydliggör i skrivelsen att lärosätena aktivt ska arbeta med genomströmningsfrågan och att det är angeläget att arbetet kontinuerligt utvecklas. Det kan enligt skrivelsen exempelvis ske genom ”att ge framtida studenter tydligare information om vad olika utbildningar innehåller och om deras arbetsmarknadsutsikter och att lärosätena utvecklar sitt stöd till de antagna studenterna för att ge dem bättre förutsättningar att klara studierna. Till sin hjälp i detta arbete har lärosätena bl.a. Universitetskanslersämbetets prognoser, statistik och utvärderingar”.

Precis som regeringen tydliggör i sin skrivelse finns redan i dag information om lärosäten och utbildningar genom både den statistik som Universitetskanslersämbetet publicerar och genom Universitets- och högskolerådets studieinformation. Men för att alla studenter, oavsett bakgrund, ska få tillgång till informationen är det avgörande att den sammanställs på en och samma plats.

I både Danmark och Norge har statliga initiativ tagits för att blivande studenter bättre ska kunna jämföra utbildningar. I Danmark har man infört ett system där studenterna får information om de tidigare studenternas lön, arbetsmarknadsetablering och om utbildningen har varit relevant för de jobb som studenterna har fått. Stort fokus ligger på tidigare studenters upplevelser och hur de ser på sin utbildning. Norge har ett liknande system, där fokus ligger på hur tidigare studenter ser på kvaliteten på utbildningen.

Vi anser att svenska studenter borde få liknande möjlighet att göra välinformerade val som våra nordiska grannar. Vi vill därför att regeringen tar initiativ till att ge högskolemyndigheterna i uppdrag att samla och tillgängliggöra informationen. Det kommer att resultera i högre kvalitet på utbildningarna, bredare rekrytering till högskolan och bättre genomströmning. Det är en vinst för både samhälle och individ.

Särskilt yttrande

Jämförelser av utbildningars kvalitet vid olika lärosäten, punkt 2 (L)

Roger Haddad (L) och Arman Teimouri (L) anför:

Skrivelse 2019/20:60 innehåller regeringens bedömningar med anledning av Riksrevisionens granskningsrapport Resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten i nordisk jämförelse (RiR 2019:21). Riksrevisionens övergripande slutsats är att de studerade svenska lärosätena hävdar sig väl i en nordisk jämförelse när det gäller resurseffektivitet och produktivitet.

Granskningen visar att det för de svenska lärosätena endast är personalomsättning som uppvisar ett samband med effektivitetstalen.

Liberalerna understryker vikten av att svenska lärosäten fortsättningsvis arbetar för en hög kvalitet i utbildningen och med det för en effektiv användning av resurserna. Vi delar utskottets ställningstagande om de utmaningar som kommer av olika typer av effektivitetsmätningar.

Givet att det pågår ett kontinuerligt arbete med frågor om effektivitet och genomströmning på universitet och högskolor har Liberalerna valt att inte ställa sig bakom reservationen. Vi kommer att följa arbetet vidare och återkomma i ärendet om resultatet av arbetet inte är tillfredsställande.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2019/20:60 Riksrevisionens rapport om resurseffektivitet och produktivitet vid Sveriges lärosäten i nordisk jämförelse.

Följdmotionen

2019/20:3459 av Fredrik Christensson m.fl. (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att samla och tillgängliggöra information om tidigare students lön och arbetsmarknadsetablering samt om utbildningars kvalitet och tillkännager detta för regeringen.